

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Dubium III. An liceat occidere iniquum aggressorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

DUBIUM III.

An & quomodo liceat occidere privatâ auctoritate iniquum aggressorem.

Resp. Jus naturæ permittit, ut vim vi repellas, ^{cc 728} & aggressorem, qui iniquè eripere tibi ^{cc} conatur vitam, aut quæ ad eam honestè ^{cc} agendam tibi sunt necessaria, ut bona temporalia, ^{cc} honores, pudicitiam, membrorum integritatem, ^{cc} prævenias & occidas: ita tamen, ut id fiat ^{cc} animo te defendendi, & cum moderamine ^{cc} tutelæ inculpatæ; hoc est, non inferendo ^{cc} majus damnum, nec utendo majore vi, quàm ^{cc} necessarium est ad arcendam injuriam. Ita ^{cc} communiter. S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 7. Molin. & c. ^{cc} Less. L. 2. c. 9. n. 44. Unde resolves:

I. Non licet Reo occidere Ministros Justitiæ, ^{cc} à quibus ad carcerem, vel ad supplicium trahitur, ^{cc} uti nec licet id proscripto, ut notat ex com- ^{cc} muni Laym. L. 3. T. 3. P. 3. c. 2. quia non sunt ^{cc} iniqui aggressores.

II. Etsi ob contumeliam aliquam, v. g. ^{cc} si viro honorato dicatur, *mentiris*, non liceat ^{cc} alterum occidere, eò quòd aliter repelli possit, ^{cc} ac soleat. Less. n. 78. Azor. Hurt. & c. Dian. P. 5. T. 4. ^{cc} R. 12. & 13. licere tamen, si aggressor fustem, vel ^{cc} alapam viro valde honorato impingere cona- ^{cc} tetur, quam aliter avertere non posset, docent ^{cc} cum Dian. R. 4. Less. num. 77. Hurtad. & alii 12. ^{cc} Verùm & hoc videtur in praxi periculosum. ^{cc}

III. Si fuste, vel solo vulnere, vel amputatione ^{cc} brachii vel aliter arcere injustam vim potes, ^{cc} non

» non licet occidere. Unde si quis sit persona talis
 » cui non sit dedecus fugere, debet fugere potius,
 » si potest, & salvare se: secus autem, si turpe sit
 » fugere, v.g. Viro nobili, vel Officiali bellico,
 » nisi rursus hic & nunc id tali turpe non esse,
 » ob præstantiam inuasoris, vel alias ejus quali-
 » tates, v.g. quia ebrius est, vel amens; talem enim
 » occidere non licet, quando potest fugere. *Mol.*
 » *Dian. R. 9. v. Laym. c. 3.*
 » IV. Non licet occidere furem ob res exiguas:
 » licet autem, si quis auferat honorem valde nota-
 » bilem aut bona magni momenti: nisi tamen
 » aliâ viâ, v.g. Juris, vel aliter arceri aut recuperari
 » possint. Quare quando Jura significant, furem
 » nocturnum occidi impunè, non autem diurnum,
 » præsupponunt, quòd plerumque nocturni
 » non possint aliter arceri, diurni autem possint:
 » alioqui enim, si nocturnus potest capi, non debet
 » occidi; & si diurnus non potest capi, nec repeti
 » ab eo, quod aufert, nisi occidendo, id licet.
 » ea tamen non debent esse parvi momenti, &
 » minimum unius aurei, secundum *Molin. Tom. 4.*
 » *T. 3. D. 16. n. 7. v. Laym. c. 3* vel potius secundum alios
 » apud *Dian. P. 5. T. 4. R. 18.* duorum: quanquam &
 » hoc *Diana l. c.* nimis laxum videatur: imò *Bonac.*
 » *de Restit. D. 2. Q. ult. Sect. 1. P. 10.* rem non magni
 » valoris hic censet, etsi sit trium vel quatuor
 » aureorum. Si tamen talem (fur v.g.) usurpet
 » vidente ac resistente Domino, aut custode, aut
 » huic vim faciat. V. G. Repetentem incipit
 » ferro invadere, permittunt eadem *Bonac. Dian.*
 » *Et c. l. c.* uti etiam si dubium sit, an res possit aliter
 » servari, aut recuperari, *Bonac. l. c.* quia nemo
 » (inquit) tenetur se exponere periculo amittendi
 » res suas. *Vid. Laym. c. 3. Navar. Less. D. 11. Dian. l. c.*
 » V. Proba-

V. Probabilius est, hæc etiam licere Clericis & Religiosis, ob bona temporalia : Jura verò in contrarium afferri solita, intellige, quando non servatur moderamen inculpatæ defensionis. *Laym. l.c. Tann. Tom. 3. D. 4. Q. 8. D. 4. Escob. E. 7. c. 8.* Ubi etiam docet ex *Tanner. n. 68.* licere virgini occidere invasorem pudicitiae, si violationem nequeat aliter evadere.

VI. Cùm tamen iniquus aggressor sit in periculo salutis, potest quis ex charitate ei parcere, & injuriam potius pati, sed non tenetur, eò quòd alter, suâ malitiâ, sit in isto periculo. *Layman ibidem.*

VII. Non licet occidere, si injuria jam est contracta, vel aggressor jam fugit : quia id non esset se defendere, sed vindicare, ut docet *Tol. Rodrig.* Sed *Henriq. & Navar. Cap. 15. num. 5.* *Fernandez P. 1. c. 9. §. 1.* dicunt, si læsus magnam faceret jacturam honoris, nisi fugientem mox persequeretur, posse eum persequi, & percutere, quantum esset satis ad defensionem honoris: quod *Laym. Bonac. Less. n. 79. & 80.* *Fill. Lugo &c.* putant practicè vix posse fieri sine vindicta; etsi speculativè videatur esse probabile, v. *Dian. P. 2. T. 1. R. 15.* Concedit tamen *Lugo, Mol. Less. n. 74. &c.* cum *Dian. P. 8. T. 7. R. 47.* licere furem fugientem v. g. cum equo tuo, concessere telo vel sagittâ; quia invasio adhuc durat. Etsi verò id non liceat, postquam in tutum se recepit, si tamen per Judicem non possis recuperare rem tuam, potes ingredi locum, ubi illa detinetur, eamque tibi vindicare, & si alter vi impediatur, vim vi repellere. *Tanner. Less. num. 45.* *Mald. Hurtad. Dian. P. 5. T. 4. R. 37.* Et *P. 8. T. 7. R. 47.*

VIII. Ad defensionem vitæ, & integritatû
 membrorum, licet etiam filio, Religioso &
 subdito, se tueri, si opus sit, cum occisione,
 contra ipsum Parentem, Abbatem, Principem:
 nisi fortè propter mortem hujus secutura esset
 nimis magna incommoda, ut bella, &c. *Sylv.*
Bonac. P. 8.

IX. Licet quòque occidere eum, de quo certò
 constat, quòd de facto parat insidias ad mortem:
 ut si uxor v. g. sciat se noctu occidendâ à marito:
 si non potest effugere, licet ei prævenire. *Navar.*
Lefs. n. 45. Fill. T. 29. n. 39.

X. Hinc etiam dicunt alii, ut *Sanch. 2. Moral.*
Cap. 39. & alii, licere occidere eum, qui apud Judæ
 cem falsâ accusatione, aut testimonio, &c. id agit,
 unde certò tibi constat, quòd sis occidendus, vel
 mutilandus, vel etiam (quod alii difficiliter
 concedunt) amisurus bona temporalia,
 honorem, &c. quia hæc non est inuatio, sed
 justa defensio, posito quòd de alterius injuria
 tibi constet, nec sit alius evadendi modus.
Lefs. num. 47. Tamen *Fill. & Laym.* non audent
 id defendere, propter periculum magnorum
 abusuum. *Vid. Escob. Ex. 7. c. 8. Hur. Lugo D. 10. S. 7.*
Dian. P. 8. T. 7. R. 52.

XI. Quandocumque quis juxta supradicta
 habet Jus alium occidendi, id potest etiam alius
 pro eo præstare, cum id suadeat charitas. *Fill.*
Tanner. D. 4. Q. 8. Molin. D. 18. An autem
 quando ad hoc teneatur, *vid. Lefs. L. 2. c. 9. Dian.*
Dian. P. 5. T. 4. R. 9. 14. & 20.

A D D E N D A.

799 Q. 179. Quid notandum sit circa aliquas proposi-
 tiones hæc damnatas. R. Inter damnatas ab Alex. VIII.
 sunt

sunt, 17. Est licitum Religioso vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se vel de sua Religione spargere minantem occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si Calumniator sit paratus vel ipsi Religioso vel ejus Religioni publicè & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur. Id. Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alià vià non potest innocens damnum evitare. Præterea inter damnatas ab Innocentio XI. hæc est 30. Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit: Idem quòque dicendum, si quis impingat alapam vel fuste percutiat, & post impactam alapam vel fustis ictum fugiat. Secundùm has damnationes, imprimis intelligenda sunt vel limitanda aliqua, quæ hic affert Busenbaum, deinde pro meliori intelligentia adde sequentia.

§. I. Quamvis secundùm prop. 17. ab Alex. VII. 800 damnatam certum sit, illicitum esse Religioso vel Clerico eum occidere, qui alioquin certò & proximè illaturus est calumniam, tamen Haunold. de Justit. T. 1. T. 2. à n. 655. Mendo in Stat. D. 4. Q. 2. aliique docent id licere Laicis sæcularibus, quod Molin. Less. Bonac. aliique cum Lugo de Just. D. 10. n. 165. dicunt esse probabile; rationem dant, quia in homine sæculari potior est fama & honor, quàm bona externa, imò quàm vita ipsa, atquè propter hæc licitum est occidere eum, qui certò & proximè aggressurus est, nisi occidatur, ergo etiam licitum est occidere propter famam vel honorem: disparitatem verò de Clericis & Religiosis assignant, quia hi ratione perfectioris statûs, quem profitentur, & ex virtute Religionis tenentur etiam

talis honoris jacturam subire pro salute Proximi,
 si id necesse sit, honor enim talis mundanus debet
 videri levis illi, qui vitam & humilitatem Christi
 propius sequitur & profitetur, ideoque censetur
 renunciâsse tali honori. Hæc sententia videtur
 amisisse probabilitatem, propter proposit. 30.
 ab *Innocentio XI.* damnatam, quæ indefinitè loquitur
 de viro honorato, abstrahendo an sit Clericus,
 an Religiosus, an Laicus, hinc absolutè tenendū est
 cum *Bonasspei* in Noct. D. 20. Et de Just. D. 19. n. 48.
Carden. in 2. Crisi D. 21. c. 2. nunquam, etiam Laico,
 licitum esse occidere aliquem, eò quòd invadat
 præcisè famam vel honorem, hinc etiam *Lugo*
 in fine addit: *In praxi vix potest occurrere casus,*
in quo id necessarium & licitum sit. Ratio est 1.
 Quia occisio infamatoris non est certum medium
 conservandi famam, imò sæpe eam plùs inficit.
 2. Quia talis defensio famæ esset in certam &
 maximam perniciem Reipublicæ, uti demonstrat
Carden. suprâ, præsertim cum quisque ex invidia,
 alio malo affectu, vel præoccupatione judicii
 sibi facilè fingeret ab hoc vel illo imminere
 proximum periculum infamiæ. Ad argumentum
 oppositum disparitas est, tum quia licet fama &
 honor sit bonum nobilius, tamen non est ita neces-
 sarium ad communem vitam, neque ita censetur
 à nobis possideri, cum sit res, non tam honorari
 quàm honorantis; tum etiam quia bona corporis
 vel fortunarum, si semel sint amissa, recuperari
 non possunt, (si enim probabiliter recuperari
 possent per auctoritatem Judicis, non esset licitum
 occidere raptorem) è contrâ bona famæ vel
 honoris recuperari facilè possunt, saltem auctori-
 tate Judicis. Videri potest *Illung* T. 4. D. 4.
 num. 69.

§.2. Quamvis sæculari Laico licitum esset occi- 801
dere eum, qui certò & proximè parat calumniam,
si aliter impediri non posset, tamen hoc tantum
liceret, quando parat extrajudicialiter, non autem
si judicialiter vellet calumniam impingere; ratio-
nem dat *Du Bois* super prop. ab *Alexandro VII.*
damnatas post c. 11. n. 86, quia publica securitas
aliud exigit, nam in Jure habetur, & ex ratione
constat spectare ad bonum commune, ut non
impediatur accusatio, testificatio, Judicium &
Jurisdictionis executio, si autem aliquando liceret
occidere accusatorem, testes vel Judicem, meritò
deterri posset homines ab accusatione, à testi-
monio dando & à sententia ferenda, ne fortè
sub prætextu falsitatis vel iniquitatis à Reo præ-
tensæ occidi posset, hoc autem inconueniens
non esset, quamvis Laico liceret occidere alium
quàm accusatorem, testem vel Judicem:
Quinam autem docuerint licere occidere falsum
accusatorem, testem, Judicem, videri potest
apud *Moyam T.6.D.3.Q.1. §.1.*

§.3. Quando honor impetitur, non tantum verbo, 802
ut sit per calumniam, sed etiam facto, *Carden. c.2.*
art. 4. dicit, quòd liceat eum tueri armis, quamvis
postea sequatur occisio, non ad defendendum
solum honorem, sed etiam vitam vel aliud bonum
æquiparabile, ponitque hæc exempla: Titius
maritus scit adulterum certâ horâ velle ingredi
ad uxorem suam, Titius potest ei gladium oppo-
nere, ut emaneat, si autem adulter vicissim stringat
gladium viam vi facturum, si Titius aliter nequeat
arcere, potest occidere, & in hoc tuetur, non solum
honorem suum, sed Jus tori & honestatem
uxoris suæ, imò etiam vitam suam, quam adulter
eriperet, si Titius se non defenderet. Item,

si Titius fuste intenet ignominiosam percussio-
nem Cajo, qui sine gravi nota aliter declinare
non potest, potest Cajus opponere gladium, quod si
Titius vicissim gladium opponat, jam non tantum
aggreditur honorem, sed etiam vitam Caji, unde
Cajus, si aliter non possit, potest defensione etiam
occisivâ vim arçere. Item, si deflorator virgini vim
intenet, potest virgo, si aliter nequit, arçere vim
defensione etiam occisivâ, uti supponunt omnes
communiter cum *Lug. de Just. D. 10. S. 10.* quia in eo
non defendit solum honorem, sed etiam integri-
tatem corporis sui. Idem est in similibus casibus,
ubi non solus honor defenditur, sed etiam
aliud bonum magni momenti, neque tantum
defenditur à contumelia, sed etiam ab alia violen-
tia, ad quam arçendam quisque Jus habet,
cum vim vi repellere Jure naturali, divino &
humano sit licitum, saltem tum, quando est
proportio inter vim, quæ infertur, & vim, quæ
repellitur, uti observat idem *Carden num. 93.*

303 §. 4. Non teneris fugere invasorem, si per hoc
incurras gravem ignominiam, uti communissimè
docent Auctores, quorum 96. recenset *Vindex*
Gobati P. 2. Prop. 11., adductis plerorumque locis:
item alios plures recenset *Vindex Taberna*
in Collect. ad Prop. 7. & 8., adductis Auctorum locis
& verbis: inter illos autem Auctores sunt *Bartol.*
Bald. Jason, Felin. Tirag. Gomez, Sot. Navar. Cajet.
Tol. Salon. Henriq. Azor, Suar. Vasq. Molin. Sanch.
Valent. Less. Lugo, Laym. Bonac. Tann. Mast. Say.
Dicast. Barbos. Fill. Castrop. Carden. Herincx, Sporer,
Haunold. Illsung, Pirb. Cassens. Wigg. Bass. & alii.
Ratio autem est, quia Jus habes resistendi stando,
ne incurras tale grave incommodum. Clerici
tamen & Religiosi ordinariè debent potius fugere,
quia

quia illis non ita est indecorum, nec debent tantum
facere humanum iudicium, qui Christi mansuetu-
dinem sectantur & humilitatem profitentur, uti
notant *Hanneld. n. 639. & Tabern. P. 2. T. 2. c. 25. Q. 6.*
Dixi ordinariè, quia *Felin. Fill. & Lugo n. 167.* tenent,
si spectatis circumstantiis etiam in illos redundaret
gravis infamia, non teneri fugere, tum enim esset
iusta causa se ibi defendendi: unde à contrario
docent, homines viles & alios laicos, quibus
non est usus armorum, ideòque inde non sunt
infamandi, teneri fugere, uti & ille fugere tenetur,
etiam si ideo gravem infamiam subiret, qui
injustè laceſſivit inſaſorem, quia ratione suæ inju-
riæ tenetur procurare, ne inſaſori inde oriatur
damnum, *Lugo num. 168. cum communiore*
contra Less. Lib. 2. c. 9. à num. 107. Petsch. P. 268.
Quòd si quis occidat, quando sine gravi incom-
modo fugere posset, peccat non tantum contra
Charitatem, sed probabiliter etiam contra Justi-
tiam, uti dicitur *P. 2. N. 305.*

§. 5. Communior sententia est apud *Haun. n. 657. 894*
& *Steph. T. 4. D. 5. Num. 17,* quòd nemini liceat
repercutere neque inſequi fugientem, qui percussit,
ut repercutiat, quam sententiam multis argumen-
tis firmant *Carden. à n. 66. Petsch. P. 297. Mendo Q. 3.*
1. Quia fugiens, hoc ipso quòd fugiat, satis seipsum
arguit & subicit, honorèmq; restituit, quantum
restitui potest. 2. Quia, uti rectè *Lugo num. 190.*
talis repercussio vel inſecutio aliter non juvat
ad recuperandum honorem, nisi prout continet
rationem formalis vindictæ, quæ nunquam licita
est privatâ auctoritate, nam in æſtimatione
hominum mundanorum in tantum recuperatur
honor per repercussionem vel inſecutionem,
in

in quantum alii homines hinc æstimant animositatem percussi in vindicanda injuria, ergo semper supponitur fieri vindicta, itaque per hoc non reditur honor, sed tantum substituitur æstimatio animi vindicativi, quæ apud mundanos quandoque tanti fit, quanti honor amissus, hæc tamen æstimatio est intrinsecè inappetibilis. Oppositam sententiam tenent *Henrig. & alii*, quos refert *Carden. num. 64*, qui dicunt licitum esse repercutere aut insequi ad repercutiendum, quantum necesse est ad tuendum honorem, quæ sententia etiam videtur probabilis saltem speculative, quia non est opus id fieri ex vindicta, sed potest esse intentio defendendi honorem alioquin adhuc magis perdendum in æstimatione hominum, vel etiam reparandi æquivalenter; quia tamen in praxi vix aberit spiritus vindictæ, sententia illa meritò censetur non tuta in praxi, uti etiam notavit *Busenbaum*.

805 §. 6. Puella, quæ per vim ab aliquo tacta est vel osculum furtivum accepit, potest fugienti alapam infligere, non in vindictam, sed in defensionem pudicitia pro futuro, si enim non ostendat indignationem, credet amasius gratum ei hoc esse & faciet iterum, *Tamburin. Lib. 6. c. 1. §. 3. n. 7*; imò *Lugo num. 196*. dicit hanc alapam fore actum fraternæ correptionis.

806 Q. 180. Quid addendum sit circa alias propositiones hinc damnatas. R. Inter damnatas ab *Innocentio XI* etiam sunt hæc, 31. Regulariter occidere possumus furem pro conservatione unius aurei. 32. Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actus possidemus, sed etiam ad quæ Jus inchoatum habemus & quæ nos possessuros speramus. 33. Licitum est defendi quam leæ atario contra injustè impediens.

ne vel hereditas adeatur vel legata solvantur, se tali-
ter defendere, sicut & Jus habenti in Cathedram vel
Præbendam contra eorum possessionem injustè impe-
dientem. Circa has damnationes notanda sunt
sequentia.

§. 1. Incertum manet, quanta debeat esse summa, 807
pro cuius conservatione liceat occidere furem,
tantum enim damnatur, quod liceat eum occidere
pro conservatione unius aurei, idque regulariter,
ita ut hæc sit regula & ordinariè sufficiens materia
respectu omnium, quod manifestè falsum est,
cum aureus respectu multorum sit res levis; unde
Haunold. de Just. T. 1. T. 2. n. 653. ponit hanc regulam,
si furtum sit tanti valoris, ut illius damnum
non teneret ex charitate subire pro salvanda alte-
rius vita, tunc liceret occidere pro defensione
illius rei meæ; sed iterum manet dubium,
quantum damnum teneret ex Charitate subire
pro salvanda alterius vita, de quo tamen aliquid
dictum est Lib. 2. n. 201.

§. 2. *Carden. in 2. Crisi D. 21. n. 76.* rectè dicit 808
virtualiter damnari, quod licitum sit occidere
pro defensione rei parvi momenti, unde ut liceat,
debet esse res magni momenti, licere autem, si res
sit magni momenti, nec possit aliter servari vel
recuperari, eamque actu invadat fur vel raptor,
docent Auctores communissimè, quorum plures
quàm centum adductis locis & verbis enumerat
Vindex Tabernæ in Collect. ad Proposit. 8. suntque
inter eos *Marta, Clarus, Gomez, Covarr. Navar. Cajet.*
Bann. Sot. S. Antonin. Tol. Salon. Arrag. Azor, Wigg.
Mald. Vasq. Molin. Valent. Laym. Lugo, Bonac. Barbos.
Mastril. Bas. Sayr. Bosco, Herinck, Sporer & alii.
Rem autem magni momenti absolutè & respectu
omnium putat *Cardenas* esse valorè 40. Imperialiū,

& quod minus est, putat esse absolute parvi momenti: posset tamen res minoris valoris esse magni momenti respectivè, v.g. ad Pauperem, cui sublatâ minore quantitate tollerentur necessaria ad vitam, hinc putant *Tambur.* *Petsch.* Pag. 291. *Sporer* T. 5. c. 2. n. 153. unum vel alterum aureum esse magni momenti respectu Pauperis, cujus substantia in eo refideret; è contrâ etiam 20. aureos esse exigui momenti respectu divitis.

309 §. 3. Multi docent non esse licitum Clericis nec Religiosis occidere furem ad tuenda bona sua fortunæ, uti ipsis licitum non est occidere aliquem pro defensione sui honoris, secundum dicta n. 803, sed *Lugo* de Just. D. 10. num. 175. *Dian.* P. 1. T. 4. R. 17. *Mendo.* D. 3. Q. 2. n. 16. & alii valde multi ex citatis n. 808. tenent oppositum, quod suadetur ex Cap. *Dilecto*, de sent. Excommun. in 6: *Cum omnes Leges, omnia Jura vim vi repellere, cunctis sese defendere permittant, licuit ipsi Decano (si prædictus Ballivus eum bonis suis mundanis injuriosè spoliare vel ea violenter occupare præsumpserit) contra illius violentiam injuriâque se tueri.* Et quamvis Textus expressè tantum dicat de defensione per arma spiritualia, eadem tamen est ratio etiam de corporalibus, tum quia hæc facultas de Jure Naturæ competit, neque Jure Ecclesiastico est sublata, tum etiam, quia Clericus vel Religiosus Ordo non renunciat Juri, quod habet ad bona sua, quibus etiam ad vitam indiget, ergo possunt illa defendere uti Laici: è contrâ vel renunciârunt simili defensionem honoris sui, vel saltem ille tantum non est faciendus apud illos, secundum dicta num. 800, & denique de honore mentem suam satis declaravit Ecclesia, secundum dicta à n. 799, non item de bonis aliis.

§. 4. Licere occidere furem fugientem 810
 cum re mea magni momenti, si aliter recuperari
 non possit, docent plurimi & gravissimi Auctores
 ex relatis num. 808. Et apud *Moyam* T. 6. D. 3. Q. 2.
Dian. P. 5. T. 4. R. 17. Et P. 8. T. 7. R. 47, qui cum *Lugo*
 n. 179, testantur esse communem: Et idem licere
 Clericis, docent *Moya* n. 17. *Dian.* supra, citans *Tann.*
Sylv. Mald. Lesf. Becanum, & ratio communis
 pro omnibus est, quia si liceret absque vitæ peri-
 culo sic rapere aliena, multum auferetur audacia
 & malitia hominum: deinde talis fugiens re ipsa
 censetur adhuc actu aggredi bonum, quod rapit,
Illung T. 3. n. 94.

§. 5. Si ageretur de raptore strictè dicto, qui 811
 per violentiam etiam corpori adhibitam vellet
 unicum aureum eripere, *Molin. Lesf. Tamb.* dicunt
 licitum esse se tueri, etiam si necesse esset occidere,
 si vis aliter averti non posset, quia ibi non tantum
 defenditur aureus à rapina, sed etiam corpus à vio-
 lentia, de quo casu non loquitur prop. damnata,
 quod sic explicant *Lugo* num. 178. & *Carden.* n. 86:
 Si fur vi intetet rapere aureum, posse opponi
 gladium ad vim arcendam, & si fur desistat,
 non licebit plus ei facere, si autem urgeat &
 vicissim educat gladium, alter, si aliter nequeat
 eum à se amoliri, poterit (secundum illos) se defen-
 dere defensione occisivâ cum moderamine incul-
 paræ tutelæ, quia fur, secundum dicta num. 802,
 in hoc casu non tantum invadit aureum, sed etiam
 vitam propter aureum, quem injustè petenti
 non tenetur dare. Hæc sententia patitur difficul-
 tatem, nam invadens non vult vitam, sed aureum,
 ergo si invasus ex illa occasione occidat, videtur
 occidere pro conservacione unius aurei, quem
 si daret, defineret vis & non fieret occisio.

§. 6.

812 §. 6. Duæ reliquæ propositiones etiam idem rectè damnantur, quia in Repub. sunt alia media obtinendi hoc, ad quod aliquis habet Jus posse autem statim occidere illum, qui impediendo involveret Remp. infinitis turbationibus, uti patet.

Objicies 1. Vita Proximi est superioris ordinis & longè æstimabilior quàm bona fortunæ, ergo non licet tollere vitam Proximi pro quibuscunque bonis suis conservandis vel recuperandis. R. N. Conseq: Nam qua inter rem & vitam est inæqualitas, eâ favore innocentis & raptoris odio compensatur, inquit Grotius Lib. 2. c. 1. n. II.

Objicies 2. S. Augustinus de lib. arbitr. Lib. 1. c. 6. negat à peccato liberos esse, qui pro his rebus, quas contemni oportet, id est, quas homines inviti amittere possunt, humanâ cade polluantur. R. Ergo nequidem licebit occidere pro vita sua defendenda, cum etiam hanc inviti amittere possimus. Itaque loquitur de casu, quo invasor occideretur ex odio, vel quo excederetur moderamen, quia nempe res propria aliter defendi posset.

Instabis: Ordo Charitatis postulat, ut vitam Proximi præferam meo bono fortunæ. R. Ordo Charitatis tantum obligat in extrema aut saltem in gravi necessitate Proximi, in qua non est fur vel raptor, sed est in gravi sua malitia.

813 Q. 181. Quid præterea sit addendum circa occisionem aggressoris. R. Seqq. §. I. Abulensis putavit injustè invasum semper teneri occidere invasorem, quando id necesse est ad tuendam vitam suam, tum quia videtur postulare ordo charitatis, ut se præferat alteri, tum etiam, quia quisque tenetur vitam conservare per media licita, quale hic est occisio alterius: sed alii communissimè contra dicunt cum Molina & Lugo de Justit. D. 10. à n. 150.

& satis diximus Lib.2.num.177, quia nec Charitas nec Justitia obligat, per se loquendo, ut utar mediis ita difficilibus & extra-ordinariis.

§. 2. Quamvis injustus aggressor esset rationis 814
 compos adeoque in mortali, tamen Charitas non obligat, ut vitam meam corporalem deum pro ipso, nam nec ego scio, an sim in gratia, & ipse sua malitia est malus, *Lugo* num. 142, & dictum est Lib.2.n.178. Si autem sit rationis impos, v.g. ebrius, & simul in mortali, *Pont.* apud *Dian.* P.8. T.6. R.52. dicit me ex Charitate teneri admittere mortem, si credam me in gratia Dei esse, *Lugo* num. 143. & *Gob.* in *Quin.* T.5.c.19.S.1.Q.3. dicunt me tum teneri, si moraliter certus sim me esse in gratia, & ipsum esse in mortali; negant autem teneri, si de altero non sit certitudo: Et de hoc etiam dictum est L.2. n.178. Addit *Gob.* at cum *Less.* & *Tanner.* posse occidere talem aggressorem, quamvis ab eo non timeretur mors, sed sola enormis mutilatio, quia hæc inter gravissima mala numeratur: de hoc tamen vide *Vind.* *Gob.* P.2. Prop.10. à n.8. Si dicas impotem rationis non esse *injustum aggressorem*, cum non peccet. R. Per *injustum aggressorem* hic intelligi eum, qui ex parte causæ est injustus, quia scilicet me sine justa causa vult occidere, quamvis non sit injustus ex parte sua, uti rectè notat *Arrag.* in *Vind.* *Gob.* n.4, quas vide.

§. 3. Innocens, qui ad mortem capiendus est 815
 à satellitibus scientibus ipsius innocentiam, potest se defendere, etiam, si opus sit, occidendo satellites: Si tamen hi nescirent eum esse innocentem, uti communiter scire non possunt, non possunt eos occidere, quia bonum commune postulat, ut non inferatur damnum Ministris bonæ fidei publicum officium exercentibus, *Molin.* *Dicast.*
 &

& alii cum Steph. T. 4. D. 5. n. 10. Nonnemo apud Da
suprà dicit etiam incarceratum, si sciat se innocen
tem, posse occidere custodes carceris, ut evadat
si alioqui erat injustè plectendus, sed rectè contra
dicunt alii communiter cum Lugo D. 40. Sect. 4.

816 §. 4. An bannitus possit se defendere & aggre
sorem occidere, disputant Auctores, Clarus & alii
affirmant, quia utitur Jure naturali defensionis
reliqui communissimè & merito negant cum Lugo
Lib. 3. T. 3. P. 3. c. 2. n. 3, tum quia per auctoritatem
publicam privatur Jure defensionis, tum etiam
quia alioquin illi, qui ad supplicium educuntur,
etiam possent se defendere & carnificem occidere,
ut evaderent, tum denique, quia sic dari posset bellum
ex utraque parte formaliter justum seclusà igno
rantia, quod omnes negant. Vide dicenda n. 817.

817 §. 5. Sagæ possunt verberibus & tormentis cogi
ad omittendum vel ad tollendum maleficium,
Lugo d. 10. n. 162; imò Bon. & alii volunt occidi posse
quia injustè aggrediuntur: Bon. sp. de Just. d. 19. n. 23.
limitat, si moraliter certum sit esse sagam, & constet
si supervivat, esse continuaturam damna, sed
cùm hæc constare non possint, & damna aliter
per auctoritatem publicam possint imitari,
dicendum est nunquam licere occidere, sed
rem deferendam ad Superiores.

818 §. 6. Si quis mihi struat insidias, ita ut manus ejus
tandem non sim evasurus, nisi è Patria profugiam,
non videtur licitum jam occidere, quia necdum est
actu aggressor, poteritque mutari voluntas male
ficia. Videri tamen potest Lugo à num. 155.

819 §. 7. Si dubites de mala intentione alterius, qui
videtur velle aggredi, quamvis essent vehementia
indicia, non est licitum eum occidere, Molin.
Lugo num. 152; & ratio patet, quia alter est

in certa possessione suæ vitæ , à qua non debet deijci per tuum dubium ; imò nec per probabilitatem de mala intentione: posses tamen admonere, ne quid moliretur , & facere præcautionem, quanta necessaria esset ad excludendum malum, si ingrueret.

§. 8. Circa defensionem etiam occisivam bonorum tertii contra injustum invasorem, Lugo S. 11. cum aliis tenet seqq. 1. Etiam si ipse tertius absit, licetè defendo ipsius res , sicuti ipsemet posset, si adesset. 2. Idem possum, licet ipse permittat injuriam , quia adhuc est damnum injustum alicujus mihi per Charitatem connexi ; si tamen positivè consentiret , jam aggressor non esset injustus, adeoque deberem & ego permittere. 3. Idem possum, licet iste tertius prius fuerit nocens, dummodo jam innocenter patiatur injustam invasionem. 4. Si abique gravi incommodo possim, teneor ita defendere tertium innocentem, nam Cap. *Dilecto*, de sentent. excommunic. dicitur: *Cum liceat cuilibet, suo vicino vel Proximo pro repellenda ipsius injuria suum impertiri auxilium, imò si potest, & negligit, videatur injuriantem fovere ac esse particeps ejus culpa, &c.* Pro qua sententia plurimos citat *Barbos.* in Collect. ad Can. *Non inferenda*, 23. Q. 3. n. 2. Quod si ille tertius per injuriantem conjiciatur in extremam necessitatem, observanda sunt illa, quæ Lib. 2. num. 201. diximus : Si autem non aliter tertium defendere possem, quam occidendo invasorem, si hic invadat sola bona externa , dicunt *Molin. & Bonac.* me, quamvis possim, non teneri occidere ; si autem invadat vitam , dicunt me teneri occidere pro defendenda vita tertii, sed contradicunt alii, nam

nam ipsemet tertius non teneretur occidere in-
 vasorem, uti dictum est n. 813; & ratio hic præterea
 est, quia uterque est mihi æqualiter proximus, &
 in vasor adhuc est in majore periculo salutis, ergo
 Caritas suadet, ut illi potius parcam, intelligi
 tamen hæc (per se loquendo) nam si in vasor
 in vasus esset Reip. necessarius, aut mihi proximus
 conjunctus, posset esse ratio præferendi unum
 alteri; quisnam autem ex officio teneatur de-
 dere innocentem, & an teneatur etiam cum peri-
 culo suæ vitæ, videri potest *Lugo* à n. 216.

821

§. 9. Probabile est nunquam licere privato
 directè intendere mortem alterius, ita *S. Th.* 2. 2.
 q. 64. a. 7. ad 1. *Cajet.* & alii cum *Steph.* supra n. 216.
 Ratio est, quia talis agit ultra moderamen inco-
 patæ tutelæ, nam finè illa directà intentione possit
 se sufficienter tueri intendendo tantùm defensionem
 suam. *Nec refert*, quòd in eo casu licitum est
 inferre mortem, nam licitum est inferre, non inten-
 dendo directè mortem, quia occisio per se & directè
 intenta ab homine privato est illicita, sed inten-
 dendo defensionem suam, ad quam sequitur occisio
 & mors alterius. *Si in stes*: Cui finis est licitum
 illi est licitum intendere medium, quod ad finem
 est necessarium, defensio autem est finis, & ad
 medium necessarium est occisio aggressoris, ergo
 licet. Occisio non est propriè medium, nam defensio
 est prius, quia enim me defendo, ideo occisio
 licet autem duo sint connexa, non ideo sententia
 intendens unum intendo alterum, sic est
 pater intendit generationem filii, non tamen
 peccatum originale illi connexum. Oppositè
 tamen sententia plurimorum, quos referunt
 sequuntur *Lesf.* Lib. 2. c. 9. n. 53. *Dian.* P. 5. T. 4. R. 1.
Lugo num. 149. est communior & satis probabili

ob rationes jam insinuaras, aliasque apud *Navar.*
in *Man. c. 15. n. 2.* Et *Molin. Tract. 3. Disp. 1.*

DUBIUM IV.

An aliquando liceat occidere innocentem.

Resp. Directâ intentione, & scienter, nunquam
licet; nisi **DEUS** omnis vitæ Dominus
concedat: indirectè autem, & per accidens,
aliquando licet, utendo nimirum suo Jure &
dando operam rei licitæ, & necessariæ, ac
tanti momenti, ut vitæ æquivaleat. *S. Thomas*
& *Doctores communiter. Unde resolves:*

I. Si Tyrannus minetur urbi excidium,
nisi innocens occidatur, id non licet directè:
Neque valet, sicut membrum licet abscindere
pro salute corporis, ita & civem pro Republica,
quia homo est tantum pars moralis Reipublicæ,
à qua non accipit *esse & vivere*, sicut membrum
corporis à corpore. *Molin. Tom. 4. Tract. 3. Disp. 10.*
Lefs. L. 2. c. 9. D. 7. Fill. &c.

II. Potest tamen Respublica eo casu talem
cogere, ut Tyrannum adeat, & si nolit, tradere;
cùm ex charitate & Justitia legali teneatur vitam
exponere pro Republica; unde si id renuat, fit
innocens. Neque hoc erit cooperari ejus morti, sed
tantum permittere, cùm traditio de se sit indiffe-
rens, & mors tantum sequatur indirectè &
præter intentionem Reip. *Molin. Lefs. II. cc.*
Fill. Tr. 29. n. II. Laym. &c. Limitat Lugo d. 10. S. 4.
si innocens sit subditus, vel peregrinus teneatur
mori pro Republica aliena.

III. Si fugere non possis mortem, persequente
hoste, nisi per viam angustam, quâ quispiam
istic sedens esset obterendus, licet nihilominus